

Zeitschrift: Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum
Herausgeber: Litteris Conradi Orellii et Soc.
Band: - (1748)
Heft: 9

Buchbesprechung: Nova literaria

Autor: [s.n.]

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 17.07.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

NOVA LITERARIA.

TURICUM. Prostat hic apud nobil. Autorem *DAVID HERRLIBERGER* Operis elegantissimi , quod *PICARTI* imitatione omnes omnium gentium sacros ritus nitidissimis tabulis æri incisis re- præsentat , Tomus II, qui eas gentes complectitur , quæ Circumcisionis signaculo se a ceteris hominibus distinguunt. Absolvitur autem præcipue duabus Sectionibus , quarum prior *Judaorum* , altera vero *Muhamedanorum* sacras ceremonias refert ; hæc vero posterior Sectio in IV minores particulas distincta est. Exhibit iste Tomus in universum Tabulas æneas XXXVI. Commentationem vero de *Judaorum* sacris ritibus quondam conscripsit b. m. J. BAPTISTA OTTIUS , *Archid. & Colleg. Carol. Canonicus* : Altera vero commentatio de Mahomedanorum Doctrina ac ceremoniis optimorum Autorum fide accuratius est concinnata.

2. Idem quoque nob. Herrlibergerus dedit foliis VIII brevem explicationem totius Operis , singularumque in tribus ejus Tomis occurrentium effigierum , quæ ad numerum DXL assurgunt , in gratiam eorum , qui uberioribus commentariis historicis posthabitatis , brevi repræsentaminum notitia contenti sunt. Scilicet.

*Sunt hodie Libri ut muliebria corpora , quæ dum
Conclavi neglecta suo , atque inculta morantur ,
Macra videbuntur , brevibusque simillima Sardis.
Fac tectis prodire eadem spectanda per urbem ;*

Non

*Non eadem forma est : Nam cum peronibus altis
 Incubuere pedes ; quom tot redimicula frontem
 Aedificant , circum & vestis sinuosa tumescit.
 Prægnantem artifici defendens turbine ventrem :
 Protinus augetur species , majorque videri ,
 Atque alia : Ingentes una implet fœmina postes ,
 Angustatque viam , magnos imitata Elephantos ,
 Aut Orcam per aquas vasta se mole ferentem.
 Non quicquid Libro adgeritur , Liber est. Superabit
 - - - - - haud Phædrum , nimia farragine demta ,
 Desectisque supervacuis.*

3. Idem Chalcographus peritissimus post absolatum vastum illud Opus Picartianum , cuius jam maximum laborem feliciter profligavit , artem suam dedicavit memoriæ illustrium omnis ordinis de Patria vel pace vel bello , ut & de Ecclesia ac re litteraria præclare meritorum Virorum , quos Helvetica tellus magno numero aluit atque educavit : Quorum vitam atque fata succincte recensabit Vir Clariss. ac pl. Reverendus AUG. JOANNES BUXTORFIUS , V. D. M. Basileens. atque Pastor Templi , quod de S. Theodoro appellatur. Hujus laudabilis instituti dederunt nuperrime specimen oppido præclarum sub hoc titulo , Germanorum more satis loquaci : *Schweizerischer Ehren-Tempel* , in welchem die wahren Bildnisse theils verstorbener , theils annoch lebender berühmter Männer , geistlichen und weltlichen Standes , sowohl aus den XIII als zugewandten Orten L. Eudsge- nossenschaft , welche sich durch die Staats-Klugheit , durch Gesandtschaften , tapfere Täften , gelehrt Schriften , nützliche Künste , und andere Verdienste gegen das Vaterland hervorgethan , oder

durch sonderbare und seltene Schicksale merkwürdig gemacht haben, in netten und nach den besten Ur-bildnissen, oder nach getreuen Zeichnungen verfertigten Kupferstichen, samt kurzen und von verschieden gelehrt Männern aus bewährten Nachrichten gezogenen Lebens-Beschreibungen vorgestellet werden durch David Herrliberger, Kupferstecher und Kunstverleger in Zürich. Basel 1748. 4to pl. I $\frac{1}{2}$. Tab. æn. IV. quæ repræsentant J. HENR. HOTTINGERI, S. Th. D. & Prof. Tigurini: J. LUDOVICI de ERLACH, Bernat. R. M. Gall. Locumtenantis Generalis &c. Domini de Castelen: J. LUDOVICI PFEYFER, Eq. & Sculteti Reip. Lucern. Regis Gall. Colonelli, Domini de Altishofen: & JOANNIS HOLBEIN, Pictoris Basileensis, imagines eleganter & ad vivum expressas.

4. Hic litteris Contr. Orellii & Socc. exscriptus est J. HENR. HOTTINGERI, S. Th. D. & Prof. in Academ. Heidelberg. ex parte Reformatorum primarii, Typus Vitæ Christianæ delineans Theologiam Morum generalem, de Resipiscentia ac Fide viva, Aphorismis cum subjuncta explicatione comprehensus: Curis posterioribus mutatus, auctus & faciliori Methodo dispositus. Turici 1748. 8vo pl. 26. Novæ hujus Libelli editioni præmisit Autor Clarissimus præfationis loco tractationem de Usu Legis divinæ Moralis etiam sub N. T. atque pluribus argumentis evincit adversus Antinomos theoreticos & practicos, maximum ejus usum esse ad resipiscendum, vive credendum, pie vivendum, obediendum, in Judicio divino constandum, adeo ut absque hoc Legum usu nulla vera Resipiscentia, Fides, Studium Pietatis, Obedien-

dientia ; nulla spes consistendi in ultimo Judicio sit , & per consequens nulla Salutis spes : Simul etiam occurrit atque satisfacere studet iis , qui ventur , ne hoc Assertum Gratiae divinæ detrahat aut Pelagianismo favere videatur : Dantur utriusque duo extrema sedulo vitanda.

5. Heideggerianum prœlum nobis procuravit ; De Consilio de emendanda Ecclesia jussu Pauli III. Pontif. Rom. conscripto , sed ab eodem neglecto ac executioni non mandato , ad Eminentiss. & Reverendiss. ANGELUM MARIAM Card. QUIRINUM , Vaticanæ Bibliothecarum Amplissimum ac Episcopum Brixiens. &c. &c. Epistolam JO. GEORG. SCHELHORNII : Accesserunt , præter ipsum de emendanda Ecclesia Consilium , mutuæ de illo JAC. Card. SADOLETI & JO. STURMI Epistolæ. Turici 1748. 4to. In hac Epistola id agit Clariss. Schelhornius , ut evincat , Consilium istud Pauli III in spongiam incubuisse , ac præcipuas illo comprehensas monitiones executioni datas non esse ab eodem Paulo III , cuius tamen jussu istud initum ac litteris consignatum erat , adeoque eundem suarum Legum & auctorem & subversorem , quod elogium Tacitus Cn. Pompeio tribuit , nuncupari merito posse. Producit autem in medium testes omni exceptione maiores , illustres Rom. Sacris addictos Viros , qui magno convitio conquesti sunt gravissimos abusus curiam & ecclesiam Rom. deturpantes post illud Consilium a Paulo III initum nunquam esse sublatos , sed potius indies maiores acquisivisse vires & vel ipso Pauli III & qui præterea Consilii autores erant exemplo suis confirmatos. Digna in primis etiam repetita

lectione est *Joh. Sturmii ad Card. Sadoletum de hoc Consilio Epistola* gravissima atque disertissima.

6. Non erit extra locum hic commemorare Eminentiss. Purpuratum Principem A. M. QUIRNUM &c. Brixia die XXV Jan. MDCCXLVIII dedisse Epistolam luculentam typis exscriptam ad V. C. JO. JACOBUM BREITINGERUM , Linguae Græcæ apud Turicenses Professorem. 4to pag. LX. Varii equidem illa argumenti est; præcipuum tamen quod etiam Virum Eminentissimum ad scribendam & publicandam hanc Epistolam impulit momentum cognoscere licebit ex Breitingeriano ad eam responso , quod ex communicacione amicissimi Viri ita habet : „ Quod vero TIBI „ Purpurato R. E. Principi Eminentissimo placuit „ publici juris facere eam superioris meæ Epistolæ partem , qua TIBI hoc officium requirenti , „ ad probandum meum obsequium , meos circa „ illam TUAM cum Cl. Kieslingio , Prof. Lips. „ Controversiam sensus negligentius oppido ac liberius , (quod perire inter nos credideram horribile istud arcanum) exposui ; id ego quidem „ factum nolle , quamquam non valde repugnem „ meos de hac caussa Sensus in publicum patere : „ quod si tamen ullo modo præcipere animo „ potuisset , id ita futurum , ego profecto magiore cura ac diligentia in hanc causam incubuisse , quam non nisi subito & fortuito sermone delibavi. Sed nunquam erat animus , & ne nunc quidem est , propter ullam Religionis „ Controversiam TEcum in Disputationem descendere , aut (ut TUIS verbis abutar) TUUM „ quo mire ferves Catholicarum partium tuendarum „ æstum

„ æstum provocare : tum quia in Religionis negotio
 „ alter alteri , quod præfiscine dixerim , Hæreti-
 „ cus est , neque TIBI fas sit æquius de nobis sen-
 „ tire : tum vero quoniam tædet pigetque cram-
 „ bem vel centies coctam iterum recoquere ;
 „ quid enim quæso circa dogmata inter nos con-
 „ troversa dici potest , quod non dictum sit prius.
 „ Ut taceam , quod in iis disputationibus , in qui-
 „ bus de inquirenda & propugnanda veritate tan-
 „ tum agitur , nulla vel dignitatis vel auctoritatis
 „ habenda sit ratio , neque in censum veniat quis
 „ dicat , sed quid dicatur : ego vero nolim un-
 „ quam huc descendere , ubi necesse fuerit meam
 „ erga TE observantiam insuper habere , quam
 „ TIBI quoad vixero illibatam conservare , ita de-
 „ me meritus es , decrevi. Sed quoniam TU ,
 „ AMPLISSIME PRÆSUL , in primis TUIS ad
 „ Heideggerum nostrum litteris ita jusseras , at-
 „ que etiam ea tantum lege TE TUAS adversus
 „ Cl. Kieslingium Vindicias ad nos transmittere
 „ significaveras , ut nostrum ad TE de hac Con-
 „ troversia , quatenus historica est , judicium li-
 „ bere deferremus , non putavi me posse hoc of-
 „ ficium , quod libenter declinassem , honeste
 „ TIBI recusare. Et profecto admodum mihi pro-
 „ clive foret ostendere , eas quas TIBI stricturis
 „ meis opponere placuit Animadversiones neutri-
 „ quam jugulum caußæ premere atque etiam sub-
 „ inde dicta mea invidiosis consequentiis , quas
 „ ego non agnosco , onerari : Sed malo his pe-
 „ nitus supersedere , atque etiam quæ a TE in
 „ ZUINGLIUM & ceteros Majores nostros acer-
 „ bius interdum conjecta sunt , patienter devora-
 „ re & silentio vindicare. . . . Quanquam er-

„ go in eadem epistola , quam mihi publice in-
 „ scribere voluisti , VIR EMINENTISS. ex sub-
 „ nata occasione TIBI visum fuerit recens Cl.
 „ Kieslingii Scriptum dedita opera sub examen re-
 „ vocare , atque TUIS stricturis configere , me-
 „ amque caussam cum Kieslingiana tantum non
 „ commiscere , a me tamen non impetrabis , ut
 „ me huic vestræ concertationi immisceam , aut
 „ copias meas cum alterutro adversus alterum un-
 „ quam conjungam , aut mihi deinceps in hac
 „ caussa aliquod arbitrium sumam. Malo pulcre
 „ latere , quam hujus generis velitationibus in-
 „ clarescere. ,

7. Die Vortrefflichkeit der wahren Kirchen N. T. benebst denen wesentlichen Kennzeichen und Pflich-
 ten aller rechtschaffener Glieder derselben , unter
 dem Bild einer erhabenen Berg - Stadt , die nicht
 verborgen seyn kan , nach Matth. C. V. 14. Bev
 Gelegenheit der neuerbauten Reform. Kirche zu
 Osthofen in dem Churfürstl. Pfälzischen Ober-
 Amt Alzen , als An. 1747 den 1. Weinv. der
 erste Gottesdienst darinnen gehalten wurde , vorge-
 stellet von Abel Adam Sottinger / Pfr. daselbst
 und Inspector der Clas. An. 1748. in 4to pl. 6.
 Sacrum hunc Sermonem multa opera & non sine
 unctione elaboratum hic referendum esse censui ,
 quia pl. Rever. Autor est J. H. HOTTINGERI ,
 Theologi Heidelberg. Filius , atque civis Turicensis .

8. Huc accedunt Dissertationes Academicæ
 sequentes :

I.) Dissertatio Psychologica de Immortalitate
 Mentis humanæ , quam sub Præsidio Viri Specta-
 tiss.

tiss. DAVIDIS LAVATERI, Philos. Prof. Ord.
pro consequendo Examine Philos. defenderunt V.
Cand. S. M. Tiguri. 1747. pl. 2.

2.) *Dissertatio theologica de Vocatione Christi
ad Sacerdotium in Epist. ad Hebr. V. 4, 5, 6.
quam placidæ Disquisitioni subjicit Vir Celeberr.
J. JACOBUS LAVATERUS, S. Theol. Prof.
Resp. Henr. Eschero, V. D. M. Assumente Henr.
Zieglero, S. Th. Stud. Postrid. Synod. vernalis.
Tiguri. 1748. in 4to pl. 3.*

3.) *Meditationis de causis magis magisque in-
valescentis Incredulitatis & medela huic malo ad-
hibenda Pars X. quam Præside Viro Clariss. J. JA-
COBO ZIMMERMANNO, S. Th. Prof. Reg.
Boruss. Soc. Scient. Membro defendebant III. Cand.
S. M. Tiguri. 1748. Etiam hac Dissertatione va-
riæ incredulorum objectiones atque subterfugia
graviter diluuntur ac obstruuntur.*

4.) *Dissertatio physico - medico - mathematica
de TERMINO VITÆ, quam Præside V. Cl. JO.
GESNERO, Soc. Imp. N. C. Collega & Acad. Scient.
Suecic. membro, pro consequendo Examine philo-
sophico defendebant tres S. M. Candidati: ad
d . . . Martii. 1748. 4to. Subjungitur Scala pe-
riodi humanæ Vitæ exhibens numerum viventium
& morientium cum exspectatione Vitæ, in sin-
gulis ætatibus.*

9. Klarer Beweis, daß das Büchelgen, be-
tittelt: Joh. Georg Sulzers Versuch von der
Ausserziehung der Kinder einfältig widerlegt: Rei-

ne Satyre sen. Auf vielsältiges Begehren zum
Druck überlassen von Kinderlieb / Mag. Zürich.
Bey Conr. Drell und Comp. 1748. 8vo pl. 4 $\frac{1}{2}$.

- - - *Sunt certa piacula , quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.*

HORAT.

BERNA. Prodiit tandem post longiorem mo-
ram Tomus III Tentaminis *Theologiæ dogmaticæ* , me-
thodo scientifica pertractatæ , quo Clariss. Theol. Prof.
DANIEL WITTENBACH operi desideratissimo
colophonem imposuit. Adjecti sunt in calce hu-
jus Libri Indices Locorum S. Scripturæ , Auto-
rum ac Rerum copiosissimi a Viro pl. Reveren-
do Isaaco Sigfrid mira arte ac diligentia instructi , in
omnes tres hujus Systematis Tomos. Accedunt
præterea auctarii loco , *Theses Theologicæ præcipua*
Christianæ Doctrinæ Capita ex primis principiis deducta
continentes , quas pro consequendo S. Ministerii ho-
nore sub præsidio Celeberrimi quondam Ringierii
publice defenderunt **IS. SIGFRID & DAN. WYT-**
TENBACH , Autores an. 1732. Atque etiam
Prælectio inauguralis de iis quæ observanda sunt circa
Theologiam & Dogmaticam & Elenchiticam docendam ,
qua Clariss. Wytttenbachius ad d . XIV. Noveembr.
1746. Professionem Theol. Elencht. auspicatus est.
Exhibitentur autem tertio hoc Tomo reliqua , quæ
ad statum Gratiæ pertinent Capita , scil. Loc. X.
de Sacramentis , quæ ob signationem externam Bo-
norum F. G. efficiunt : Loc. XI. de Ecclesia , seu
Personis quæ de Bonis illis Fœderis participant ,
quatenus nimirum junctim tanquam Civitas aut
Societas aliqua Sacra considerantur , cuius varia
inde

inde a mundo condito per diversas ætates , conditio ac fata percensentur : Denique Loc. XII. de statu hominis post hanc vitam sive felicissimo sive miserrimo , qui ut promissum & comminatio F. G. spectari potest , una cum iis quæ connexa sunt Morte , Resurrectione , Judicio . Tota vero ista hæc Tractatio abundat magna rerum & quæstionum , observationum etiam historicarum , philosophicarum & criticarum copia : in primis vero Loc. XI. de Ecclesia , qui alteram fere Libri partem absolvit , ingentem uberrimamque rerum segetem complectitur : Invenias hic eruditas disputationes de Notis veræ Ecclesiæ , de Articulis fundamentalibus , de Hæresi & Hostibus Ecclesiæ : de prima Salutis Promissione , de propagatione ejus per apparitiones , traditiones & artem scribendi : de die peculiari Cultui publico præ ceteris dedicato , de origine sacrificiorum , de Circumcisione , de Serpentis Semine & idolatria : de Diluvio universalis ac Ecclesiæ παλιγγενεσίᾳ , de genuina Ecclesiæ Judaicæ sub Templo secundo Doctrina ex Libro *Sohar* & *Paraphrasibus Chaldaicis* : de Lege rituali adversus *Spencerum* : cum singularium rituum rationibus seu finibus proximis ; de legibus forensibus tanquam munimento ceterarum Legum : de Theocracia Israelitica : de Scholis Prophetarum : de Legibus positivis : de Fœderis seu Testamenti antiqui ratione : de origine Paschatis : de Typis : de novæ Oeconomiae prærogativis : de principiis Jurisprudentiæ Eccles. universalis , &c. In Loco vero XII. de Statu Gloriæ præter ceteras distincte evolvuntur atque explicantur Quæstiones de Morte fidelium , de Judicio particulari post mortem , de spe resurrectionis & quidem ejusdem corporis ,

de fine mundi , de Telluris interitu , de adventu
 Judicis , de Millenio , de loco Interni , &c. Et
 quanquam Clariss. *Wittenbachius* non diffiteatur ,
 sed diserte laudet , quibus in his argumentis ex-
 plicandis profecerit Autoribus , quos inter facile
 primas tenent *Sherlook* , *Schætgenius* , *Schukford* ,
Clericus , *Moshemius* , *Spencerus* , *Pfaffius* , *Pflug* ,
Burnet , *Whiston* , *Elsnerus* , *Ewaldus* , *Lampius* &c.
 novam tamen lucem universæ tractationi proprio
 suo judicio & accurata demonstrandi methodo at-
 tulit : Maxime vero gravissimum illud de Sacra-
 mentis N. T. argumentum Loco X. distinctius &
 explicatus multo , quam hactenus factum est ex-
 posuit : Quid Vir Clarissimus jure merito hac in
 parte desideraverit , ipse in luculenta Præfatione
 huic Tomo præmissa , hunc ad modum explicat :
 „ In hac materia multum confusionis ac defectus
 „ reperiri in libris theologicis & qui Religionem
 „ exhibent , ne novissimis quidem prorsus exce-
 „ ptis , sine temeritatis nota asseri potest : Non
 „ solum enim Sacramentorum origo , id est ra-
 „ tio , quare sint ac esse debeant , non prorsus
 „ recte exhibetur , sed & vel maxime eorum na-
 „ tura , requisita , genuina notio. Origo eorum
 „ aut aliquando nulla talis ponitur , aut historica
 „ pro origine ab intrinseca rei ratione desumpta
 „ ponitur , aut mox a vocabulo *Sacramenti* inci-
 „ pitur : cum e contra terminus Sacramenti præ-
 „ quirat alia nescenda ; & semper materia se-
 „ quens cum priori sit naturaliter connectenda ,
 „ seu ostendendum , quomodo ex ea sequatur.
 „ - - Mox properatur ad Sacramenti definitionem
 „ accumulatam , ut ita dicam ; ubi sc. accumu-
 „ lantur ea , que tum nec omnia requiruntur ,
 „ ut

„ ut Sacramentum a reliquis rebus , quæ in Re-
 „ ligione occurunt , dignoscatur , nec etiam ad-
 „ hucdum ab ipsis probantur vel legitime dedu-
 „ cuntur : Mox in *Definitione Sacramenti ingeritur*
 „ *nomen SIGILLI , OBSIGNATIONIS , CONFIR-*
 „ *MATIONIS , quæ tamen ad notionem Sacramenti*
 „ *per se non requiruntur , cum nonnisi fideles respiciant ,*
 „ *tum ibidem legitimo ordine nondum evoluta*
 „ *sunt.* Hæc eo minus approbanda , ubi pror-
 „ sus non probatur , quod & quomodo Sacra-
 „ menta sint ac fiant Sigilla , quandonam confir-
 „ ment &c. verum nonnisi juxta morem receptum
 „ hæc ita dicuntur , ac sine pervestigatione ulte-
 „ riori ponuntur ; nec etiam attenditur , num
 „ & quodnam altero prius sit concipiendum , ex
 „ altero deduci debeat ac possit , consequenter
 „ quidnam mediate , aut vero immediate sint ac
 „ dici debeant Sacra menta . . . Porro & in
 „ hoc peccatur , quod utriusque Sacramento ea-
 „ dem adaptetur Definitio ; id locum non habet ,
 „ nisi ubi de Sacramentis adhuc in genere , non-
 „ dum indicato Baptismo aut S. Cœna. &c. agitur
 „ An non Sacramentum S. Cœnæ planissime ex-
 „ hibetur , ubi essentia ejus , notio originaria po-
 „ nitur , quod in ea Causæ meritoriae beneficiorum F.
 „ G. id est , Mortis Christi , memores simus ; unde
 „ & reliqua deduci possunt ? Vel an solidius termini
 „ *SIGILLI , Communionis cum Christo , Nutritionis*
 „ *per Corpus ac Sanguinem ipsius ingeruntur ? Quo-*
 „ *rum primum & secundum nonnisi justis prius*
 „ *positis fundamentis potest firmari ; tertium vero*
 „ *est impropre loqui contra regulas Definitio-*
 „ *num &c. Et tamen , qui etiam accuratori or-*
 „ *dine scribere profitentur , Obsignandi vim Defi-*
 „ *nitio.*

„ nitioni Sacramenti utriusque indunt , nec expli-
 „ cant & probant , quomodo & quod Sacramen-
 „ ta SIGILLA fiant. „ Hæc prolixius hic affe-
 renda esse duxi , ut retundatur quorundam pin-
 guis ingenii & obesæ naris hominum pervicacia ,
 qui ubi quis receptarum vocum ac formularum
 potestatem distinctius ac magis determinate quam
 vulgo fieri solet , explicare instituit , protinus avi-
 tæ Religionis caussam prodi ac temerari insolenter
 clamitant : Et quum recentis exempli sit hæc in-
 juria in ipso de S. C. argumento , juvabit non-
 nullas Cl. Viri in hanc rem Theses ex Loco X.
 huc transcribere , ut cognoscant , quis verborum
 & formularum , quibus promiscue omnes utuntur ,
 sit verus Sensus : §. 1239. *Sacra*menta *SIGNA*
 equidem sunt omnibus , qui iis utuntur , *SIGILLA*
 vero , quæ participationem de beneficiis Christi confir-
 ment , nonnisi fidelibus , seu talibus , qui F. G. con-
 ditiones implent . §. 1243. *Sacra*menta nonnisi ex-
 ternam obsignationem efficiunt , quia sunt Signa ex-
 terna ac Sigilla . §. 1244. *Sacra*menta ideo fidem
 jam antea præsentem corroborant ; at eam , ubi non-
 dum adsit , neutquam operari possunt . §. 1245. Gra-
 tiam hinc homini conferre non possunt . §. 1246. *Sacra*-
 menta ideo a Sp. S. perinde ac Verbum efficacia reddi
 debent . §. 1247. Propterea externus eorum usus in se
 est inefficax . §. 1249. Tandem , quia *Sacra*menta ho-
 mini gratiam conferre non possunt , ad Salutem neces-
 saria non sunt : Interim quia sunt institutionis divi-
 næ , omissio eorum petulans ac contemtus Salute
 excludit . Ceterum facere non possum , quomini-
 nus Clariss. Wyttenbachii in serendo de dissentientibus
 judicio æquitatem animi commendem ,
 cuius hæc ex multis possunt esse documenta : scil.

§. 1391.

§. 1391. in Schol. pag. 1250. hæc leguntur: Id interea de SPENCERI opere dici potest, quod, etsi in genere hypotheses, quas in eo propugnat, admitti non possint; tamen nonsolum reconditæ eruditionis e Litteratura præsertim profana plenum esse, verum & plurimis S. Scripturæ locis lucem affundere, uti quoque Institutis seculi Mosaici ac posterioribus: ut Auctor male haberi non beat, quod viam typicam universaliter tunc calcatam in illam a rationibus historicis pettam refuderit; cum & præter alia Atheis, Naturalistis ac Antiscripturariis obviam ire voluerit. Alterum documentum extat pag. 1133. Lutheri discipuli ideo nobis orthodoxi debent esse ac sunt, dum in Fundamentalibus omnibus prorsus consentiunt, dissensu nonnisi quoad parum momentosa, eaque adhuc pauca, intercedente: reliqua enim non sunt nisi apertæ logomachiæ: Unde jure nobis FRATRES dicuntur. Quid ergo impedit, quominus in oscula fraterna animitus ruanus; per Tolerantiæ politicæ ubivis introductiōnem non solum, verum ut & animositates, altercationes, magis invidiosas imputationes, multo magis invidiosas denominationes & maxime convitia longe faceſſere jubeamus? ut diffidium, pacis amantibus & piis omnibus deplorandum, non amplius communi Protestantium cauſæ adeo fit funestum. Verum Dei id opus est omnipotentis; faxit T. O. M. ut tandem tempora hæc illuſciant! Hunc autem animum quoque ostendit in iis, quæ ad Clariss. SCHUBERTI *Commentationem philosophicam de Voluntate Dei*, sub ejus nomine Doctrinæ Ecclesiæ nostræ oppositam, atque Jenæ 1744 editam in addendis & emendandis

dis huic Tomo subiectis ad §. 272. carptim monenda censuit ; neque vero prolixioribus vindiciis opus erat post Rever. CHR. EDMUNDI, Cand. Reg. Berolin. *Dissertationem apologeticam*, qua Clar. Wytttenbachii *Doctrina a nuperis Cl. Schuberti objectionibus defenditur*, quæ Parti I. Symbol. litterar. Bremens, inserta legitur. Ita Helvetia nostra hanc sibi laudem jure merito vendicat , quod prima integrum Theologiae & dogmaticæ & polemicæ Systema methodo scientifica elaboratum publici juris fecerit.

2. Joh. Friedr. Staphers, Predigers des G. W. Grundlegung zur wahren Religion. IV Theil. Zürich. Bey Heidegger und Comp. 1748. 8vo Alph. 2. Laudatissimi Operis , quod cupide diripitur , Tomus IV complectitur nonnisi duo Capita , nimirum Cap. XI. de divina Providentia , quod argumentum & gravissimum & difficillimum copiose satis explicatur , atque Dei Sanctitas & Justitia solide vindicatur : Et Cap. XII. De Creatione hominis & Immortalitate mentis humanæ , quæ XI argumentis confirmatur. Singulis Capitibus subjicitur luculenta demonstratio , quam vim habeant cognitæ hæ Veritates ad vitæ christianæ praxin.

3. Proxime Ampliss. Senatus Academicus Decreto a triumviris Consultissimis edita sunt certam Specimina publica pro vacante *Cathedra Juri dica* in illustri Bernatum Academia rite consequenda , ordine quem sors dederat , sequente.

SIGIS.

I.

SIGISMUND LUDOVICUS LERBER,
Bernas.

Die 27. Maii MDCCXLVIII.

I. Materia Prælectionis matutinæ, horâ nonâ habendæ, erit de
Fontibus Juris Patrii.

II. Materiam Disputationis pomeridianæ
à hora 1. cum dimidia habendæ, sup-
peditabunt sequentes

Quæstiones.

1. An in Moralibus datur, sicut in Mathematicis, demonstratio certa?
2. Quodnam est primum Juris Naturæ principium?
3. Num omne falsiloquium est mendacium, Jure naturæ vetitum?
4. An mare cadit sub dominium?
5. Quænam sunt justificæ belli caussæ? & an hoc pertinet metus crescentis potentiae vicini? item denegatio transitus per territorium?
6. Quænam sunt Jura Legatorum? & quonam ea nituntur fundamento?
7. Quomodo verba Leg. XII. Tabb. *de Sectione debitorum* sunt intelligenda?
8. Quomodo concilianda est Leg. 3. S. 5. ff. *de acquirend. vel amittend. possess.* cum L. 3. pr. ff. *uti possidetis?*
9. An Transactio de relictis in Testamento est valida; etiam Tabulis Testamenti non inspectis?
10. An venditor ad tradendam rem venditam præcise obligatur, ita ut nec offerendo quod interest liberari possit?

11. An

11. An Testamentum simplici declaratione voluntatis rumpitur?
12. An, & quænam actio datur, si bestia in aliquo dominio existens damnum dederit?
13. An legitimati succedunt in Feudis?
14. An pars læsa judicio doloso, actionem in solidum habet, contra quoscunque Judices in Tribunalis sedentes?
15. An probandæ, vel excusandæ sunt Leges primorum Imperatorum Christianorum in Hæreticos latæ?
16. An prærogativa apud nos concedi solita, nititur Jure nostro statutario?

II.

CAROLUS EMANUEL ROSSELET

Bernas, J. U. D.

Die 29. Maii MDCCXLVIII.

- I. Materia Prælectionis matutinæ, horâ nonâ habendæ, erit de,

Successione ab intestato:

Secundum Jus Naturale, Civile &
Statutarium.

- II. Materiam Disputationis pomeridianæ à hora 1. cum dimidia habendæ, suppeditabunt sequentes

Quæstiones.

1. **Q**uodnam est principium Moralitatis actionum humanarum?
2. An datur Jus Divinum positivum universale, & quomodo illud a Jure naturæ distinguitur?
3. Quæ.

3. Quænam Jure naturali Mariti præ Uxore est prærogativa?
4. An Polygamia Jure naturæ est vetita?
5. Num Jure Gentium ad justum bellum requiriatur prævia denuntiatio?
6. An de Successione in regno controversa, aut Rex, qui nunc regnat, aut Populus judicare potest?
7. Quænam Jure antiquo sicut differentia inter *res mancipi*, & nec *mancipi*?
8. Quomodo concilianda est Lex 28. ff. de *Jure Fisci*, cum L. 21. ff. pr. *qui potiores in pignore*, vel *hypoth.*?
9. An Præscriptio in Jure naturæ fundatur?
10. An filius famil. testari potest de peculio adventitio pleno?
11. Quarta Divi Pii, an est quarta portionis ab intestato debitæ? an omnium omnino bonorum?
12. An mulier renuntiare potest SCto. Vellejano?
13. An aliquis in Terris Protestantium Juris Canonici est usus?
14. Num Tortura est legitimum veri detegendi medium? numque ea recte adhibetur?
15. Num Judex secundum acta, & probata; num potius secundum certam facti scientiam pronuntiare tenetur?
16. An distinctio inter Tucelam & Curatelam apud nos est recepta? an recipienda?

III.

BEAT. PHILIPP VICAT, J. U. D. &
Professor in Acad. Laufann. P. O.

Die 31. Maii MDCCXLVIII.

Tom. III.

K

I. Ma.

I. Materia Prælectionis matutinæ, horâ nonâ habendæ, erit de Successione Testamentaria : Secundum Jus Naturale , Civile & Statutarium.

II. Materiam Disputationis pomeridianæ à hora 1. cum dimidia habendæ, suppeditabunt sequentes

Quæstiones.

1. An Jus naturale est Lex proprie sic dicta , sanctione pœnali munita ?
2. An datur Jus Gentium , Juri naturali contra distinctum ? & quodnam ejus est fundamen- tum ?
3. Num Lex Mosaica de Leviratu Deutr. XXV. 5. Legi naturali congruit ?
4. Quænam sunt justæ divortii caussæ ?
5. Quænam in regnis successio est præferenda , electiva , an hereditaria ? & in hac , Linealis- ne , an ceteræ species ?
6. An dominia rerum habent solidum fundamen- tum in Jure naturæ ? & quodnam illud est ?
7. Quodnam est Jus Quiritium ? an , & quomodo a Jure Civitatis Romanæ distinctum ?
8. Quomodo L. 48. ff. *de Condit. & Demonstrat.* cum L. 74. §. 1. ff. *ad SCtum Trebellian.* est concilianda ?
9. An præscriptio in rebus omnibus locum habet ?
10. An Edictum successorum locum habet in que- rela inofficioli ?
11. Quid significant incerta nomina in SCto Ma- cedoniano ?

12. An dos profectitia , mortua filia ad patrem revertitur, etiam quando ex matrimonio liberi extant?
13. Quodnam est fundamentum , quænam requifita, & quæ vis Juris consuetudinarii? item, quomodo probatur?
14. Quodnam est Crimen Simoniæ? & quinam eo tenentur?
15. An Jus formularium Romanorum æquitati melius convenit , quam hodierna in foro cauſas orandi licentia?
16. Deficiente Jure Statutario , quodnam potissimum Jus subsidiarium sequi tenetur Judex noster?

LAUSANNA. Societas Libraria , quæ sub Bousqueti nomine maxime inclaruit , publico exposuit Librum , qui & universæ Helvetiæ gloriam , & Autoris nomen , & librariæ e qua prodit officinæ splendorem magnopere possit illustrare , quem hoc insignitum titulo dedit : *Memoires critiques , pour servir d'Eclaircissement sur divers points de l'Histoire ancienne da la SUISSE , & sur les Monumens d'Antiquité qui la concernent ; avec une nouvelle Carte de la Suisse ancienne.* Par Mr. LOTS de BOCHAT , Lieutenant Ballival de Lausanne. Tome I. à Lausanne. 1747. in 4to pl. 48. Vir spectatissimus LUDOVICUS DE BOCHAT , Professor quondam apud Lausannenses , nunc vero Proprætor Lausannensis , quum animadverteret quæ de originibus gentis Helveticæ traduntur , a Scriptoribus rerum Helveticarum maximam partem aut manifestis & ineptis corrupta esse fabulis , aut ita leviter attingi , ut rei adeo obscuræ parum lucis

inde accedere possit ; ipse hoc argumentum hactenus fere neglectum & infinitis prope difficultibus circumseptum dedita opera inquirendum si bi sumvit ; facile enim animo prævidebat , si docta cura & sagacitas accederet , desperandum non esse , quominus nonnulla de conditione antiquæ gentis , de locorum situ , de prisorum Helvetiorum Religione , de Reip. forma sub dominatu Romanorum &c. ex Scriptorum veterum testimoniis ac ruinis Helvetiæ antiquis erui ac investigari possint , quæ superiorum temporum negligentiam & incuriam subterfugerunt . Et profecto nemo poterit hos Commentarios vel fugitivo oculo inspicere , qui non Clarissimi de BOCHAT in argumento adeo sterili & inculto stupendam ingenii fœcunditatem , in examinandis prisci ævi monumentis perspicaciam , ac in deducendis ex his principiis conclusionibus maxima probabilitatis specie se commendantibus , *αγχιωσαν* , admirari debeat . Complectitur autem iste Commentarius magna Eruditionis copia refertus hujusmodi fere Disquisitiones : I.) Sur la Question : *De quelle Nation étoient les HELVETIENS , qui s'établirent dans le Pays appellé aujourd'hui la SUISSE ?* a pag. 1 - 60 . II.) Preuves particulières que les plus anciens Peuples de l'Helvetie , dont l'Histoire ou les Monumens font mention , étoient des Colonies de Gaulois ; & que c'est à ces Gaulois , que la plupart des Villes & des Bourgs de l'Helvetie devoient leur Fondation , ou du moins leur Nom , aussi bien que les Rivieres ceux qu'elles portent encore . à pag. 61 - 216 . III.) Sur les PAGI , ou CANTONS des HELVETIENS : Ubi hæ Quæstiones sigillatim dilucidantur : α.) *Qu'etoit ce qu'un PAGUS de l'Helvétie ?* β.) *Le nombre des Cantons des*

des Helvétiens a . t . il toujours été le même , depuis leur formation , jusques à l'époque de la réduction de l'Helvetie en Province Romaine ? 2.) Jusques a quelle Epoque l'Helvétie fut - elle partagée en quatre Pagi ? a pag. 217 - 292. IV.) Des quatre CANTONS , ou CITE'S du VALLAIS. a pag. 293 - 316. V.) Les HELVETIENS Sujets & Allies de l'Empire Romain. a pag. 317 - 569. ubi distincte enarratur , quis fuerit Helvetiorum status & conditio inde a bello CÆSARIS usque ad VITELLII imperium : atque deinceps a VITELLII imperio usque ad tempus quo Romanorum in Helvetia dominatus penitus exspiravit. VI.) Sur l'entreprise des HELVETIENS , qui donna lieu a CÆSAR de leur faire la guerre. a pag. 570 - 588. Quid de continuo
 ne Operis splendidissimi sperandum sit , ex Celeberrimi ac Spectatiss. Viri LUD. de BOCHAT ad Prof. Breitingerum Litteris ad d. 13. April. scriptis accipite : „ Je me flatois de pouvoir vous présenter a cette heure le second Volume de mes Mémoires. Le Libraire l'a annoncé il y a quelques mois , pour ce tems ci. Mais le Graveur de la Carte a tout arrêté d'un coté ; de l'autre , j'ai trouvé la moisson pour cette Carte beaucoup plus abondante que je ne le pensois quand j'en conçus l'idée. Au lieu de trois a quatre cens noms des Lieux , de Montagnes ou des Rivieres & Ruisseaux , que je presumois qui en seroient le *non plus ultra* , à mesure que j'ai avancé dans la langue Celtique , j'ai vu grossir ce nombre ; en sorte qu'il approche bien du millier , s'il ne le passe point : Et quantité de ces Noms ont produit d'assez longs Articles , pour en constater la genealogie ; quoique j'aye

„ laissé a quartier ceux dont l'Etymologie auroit
 „ paru trop éloignée aux lecteurs peu versés dans
 „ ce genre d'étude. Je n'ai admis que les Noms,
 „ qui n'ont souffert presque aucun changement
 „ dans les lettres. Quelque amusant qu'ait été
 „ pour moi cet ouvrage a certains égards; il m'a
 „ couté une peine , a la quelle je ne me serois
 „ probablement pas condamné , si j'en avois con-
 „ çu la longue fatigue , fort augmentée par l'im-
 „ perfection des Cartes. Je suis au bout , graces
 „ a Dieu , de ce travail qui tiendra plus dela moi-
 „ tie du Volume : ce qui m'obliger a reserver
 „ pour un Troisième diverses pièces faites pour
 „ le Second , auquel je m'étois proposé de me
 „ borner , pour le coup. Il paroitra environ le
 „ mois de Septembre prochain ; & sera suivi de
 „ près du Troisieme , tout composé à l'exception
 „ d'une couple de Memoires , dont les materiaux
 „ sont prêts . „

BASILEA. Heic in publicam lucem prodierunt: I. Dissertatio inauguralis mechanico-medicina de VI CORDIS , quam in Universitate Patria pro summis in Medicina honoribus tite obtinendis ad d. V. Martii MDCCXLVIII publico Examini submittit DANIEL PASSAVANT , Acad. Reg. Scient. & Eleg. Litter. &c. Berolin. Membr. Basileensis. Basileæ. 1748. 4to pl. 2. c. f. æri incisa. Gratus profitetur Autor Clariſſ. si quæ de hoc argumento , in quo tantopere dissident Viri Celeberrimi , in medium protulerit , quæ nova aut a vero minus abudentia videri possint , ea accepta ferenda esse Summo Viro DAN. BERNOULLIO , qui in hac re ipsi præluxerit.

2. Dis-

2. *Dissertatio inauguralis medica de Cardialgia spastmodica cum Ictero alternante, quam in Univ. patria pro summis in medicina honoribus legitime capessendis ad d. XIV Maii an. 1748. publico Examini submittit J. RODOLPHUS STUPANVS, Basileens. Phil. Doct. Basil. 1748. 4to pl. 3.* Clariss. hujus Dissertationis Autor hoc specimine probatum dedit, quantopere Græcorum Medicorum consulta, si minus negligerentur, rem medicam in casibus maxime dubiis juvare possint.

3. *Dissertatio inauguralis physico-medica de Aestimatione morborum ex Facie, quam in illustri Univ. Basil. pro summis in Medicina honoribus capessendis publico examini proponit STEPHANUS HATHVANI, V. D. M. Nob. Hungarus. ad d. IX Apr. 1748. Basileæ. 4to. Digna videntur, quibus hanc Dissertationem suam concludit nobiliss. Autor, verba, quæ hic adjiciantur:*

„ Nos curationem morborum Praxi reser-
 „ vabimus, quomodo autem eam præstabimus,
 „ Dies & Deus docebit. *Enimvero in Disserta-*
tionibus Academicis omnes ad unum fere mor-
„ bi curantur, qui in lecto facile perimunt. Qua-
„ re si Medicus morbos recte internoscere & cu-
„ rare vult, oculos apertos habeat oportet. Fa-
„ cies nempe est speculum, ut ostendimus, in
„ quo morbos internos spectamus. Nihil miran-
„ dum igitur, si ars hæc Catoptrica, artis im-
„ peritos, in judicio de morbis fallat. „

4. *Versuch einer Beschreibung historischer und natürlicher Merkwürdigkeiten der Landschaft Basel. I. Stük. Basel. Bey Emanuel Thurneisen.*

1748. pl. 7. cum III. Tabb. æri incisis. Primum hoc periculum historicum versatur circa descriptio-
nem vici nobilissimi *Muttenz* Præfecturæ *Mœnchen-stein*, a qua enarrationem suam auspicari voluit
doctissimus Autor, qui in Epistola dedicatoria ad
Societatem Teutonic. Basil. cui & ipse adscriptus
est, confitetur se notitiam de herbis & plantis,
item de petrefactis hujus loci domesticis maximam
partem Amicis debere.

SCHAPHUSIUM. Dissertatio inauguralis me-
dica de Phrenitide, quam Præside Magnif. Illustri
Viro ALB. HALLERO, Phil. Med. Doct. Botan.
Anat. Chirurg. P. P. O. Consil. Aulic. Archiat. Reg.
Supremi Senatus Reip. Bernens. Ducentumvir. Soc. Angl.
& Suec. Sod. defendit Auctor JO. HENR. OSCH.
WALD, *Scaphusa Helvet.* Gottingæ. 1747. 4to.

2. Viro Nobiliſſ. JO. HENR. OSCHWAL-
DO, Scaphusa-Helveto summos in Medicina Ho-
nores gratulatus quædam de ortu Bilis cysticæ &
eius ad vesiculam' felleam itinere differit DAVID
CHRISTOPHORUS SCHOBINGER, S. Gallo Hel-
vet. Medicinæ Cultor. Gottingæ. 1747.

3. Huc quoque referri debet: De Pulsu febri-
li commentatus Dissertationem Prænobiliſſ. J. H.
OSCHWALDI inauguralement indicit. JO. GOT-
HOFR. BRENDELIUS, Phil. & Med. D. hujus-
que P. P. O. Decanus Ord. Med. Gottingæ. 1747.

4. ALBERTI HALLER, M. Phil. D. Consil.
Aul. & Archiatr. Reg. & Elect. Med. Anat. Chir. Bo-
tan. P. P. O. Socc. Regg. Brittan. & Upsal. & Acad.
Scient.

Scient. Suec. Soc. in supremo Senatu Reip. Bernensis Ducentum Viri primæ Lineæ Physiologiæ in usum Prælectionum Academicarum. Gottingæ. 1747. 8vo pl. 60. Quæ in hoc Libello comprehendantur, his verbis indicat Illustr. Autor in Præfatione: Quæ vel a BOERHAVIO proposita gratus repeato, vel intra hos viginti annos magni invenerunt Viri, MORGAGNUS, WINSLOWUS, ALBINUS, DOUGLASSIUS, aliique in publica commoda nati homines: quæ passim ex diversissimorum scriptorum multiplici thesauro, quæ ex nostris dissectionibus boni in Physiologiam collata sunt, ea visum est, uno sermone, uno ordine, in libellum conjicere, qui nostros labores levaret.

SANCT-GALLUM. Tergeminum *Lilium* in areolis *QUIRINI* seu oratio pro exceptione Eminentiss. ac Reverendiss. Dom. Dom. *ANGELI MARIAE* Tit. S. *Praxedis* *Cardinalis QUIRINI*, Brixiensis Episcopi, *Ducis, Marchionis, Comitis &c. S. R. E. BIBLIO. THECARII*, Dicta in Conventu S. Galli An. MDCCXXXVII. die 26. Septembris abs P. Basilio Balthasar, Capit. S. Galli ac Archivista ejusdem Monasterii. Additis tribus *Oratiunculis*, hebraica, græca & latina, quibus altefatus Eminentiss. in Basilica S. Galli exceptus est. Typis Principalis Monasterii S. Galli. Vel sola hæc inscriptio monasticum ingenium sapit, adeo verum est in orationem facile immigrare mores dicentis. Scil. Festive ingeniosum sibi esse videtur isthoc hominum genus in configendis vafris & ludicris nominum allusionibus, minutis sensiculis & extra rem petitis: mire exultant in eo dicendi genere, quod aut puerilibus sententiis lascivit, aut immodico tumore turgescit, aut

inanibus jocis bacchatur , aut casuris , si leviter
excutiantur , flosculis nitet : & quum laudes ali-
cujus illustrare instituunt , paratum habent in scu-
tis & insignibus gentilitiis laudandi argumentum ,
in quo mirificas argutiarum præstigias captant ac
consectantur : Ita fastidiunt illud Quintilianus præce-
ptum : Optima sunt minime accersita , & simplicibus
atque ab ipsa veritate profectis similia . Et rursus :
Nihil videatur fictum , nihil sollicitum : omnia potius a
caussa , quam ab oratore profecta credantur. Quam
longe ab hac sententia abludant cucullati Orato-
ris hæc verba , quæ orationi formam præscribunt ,
judicent alii : *Video in Scuto tuo gentilitio efflorescere*
trigeminum Lilium . Trigeminum Lilium , trigeminum
orationis meæ argumentum est . Quia fœcundum in
ariditate : primum hoc Lilium est , illustrissimamque
Prosapiam Tuam respicit , quæ in Te , quasi arido flo-
re , in numero germine effloruit . Quia grande pusil-
lum : alterum hoc Lilium est , Teque ipsum contempla-
tur , & grandem aliis , & Tibi pusillum . Quia au-
reum sine pretio : Tertium hoc Lilium est , tuasque
Scientias , Operaque plane aurea , gratis in hanc lucem
data , admiratur . Ignosce vero Eminentiss . Præsul ,
Princeps Clementissime , si pro tam sublimis dignitate ar-
gumenti minus digne dixero . Veluti enim , quod qui-
dam odore Lilii capit is aguntur vertigine , non innocen-
tis floris , sed capit is vitium est ; ita si humili oratione
tantam altitudinem assequi nequeo , non Lilii Tui , sed
balbutientis oratoris vitium erit . Quis non ex hac
prolusione agnoscat Rev . P . Basiliu m Balthasar ca-
ptis vertigine actum hæc effudit se velut ægri som-
nia ? Verum his missis erit operæ pretium nonnul-
la , quæ ad Vitam atque virtutes Purpurati Præsu-
lis ,

lis, Eminentiss. QUIRINI pertinent, ex florida
hac oratione excerpere.

ANGELUS MARIA QUIRINUS, Venetus, ex
nobilissima Patricia Familia oriundus a prima æta-
te mirifico elegantiorum, & sacrarum in primis
Litterarum amore incensus vitae monasticæ no-
men dedit, & Florentiæ sanctæ conversationis
habitum induit BENEDICTI familæ adscriptus,
quem proinde illustris P. Montfalconius jam pridem,
ut præstantissimum Benedictini Ordinis alumnum, en-
comiasten & propugnatorem, ut virum in omni discipli-
narum & scientiarum genere versatissimum, ut Scripto-
rem subtilem, elegantem & indefessum, ut amicum of-
ficiosissimum collaudavit. Quum florente adhuc
ætate Romæ versaretur, in celeberrimam Colle-
gii Rom. Bibliothecam totos dies frequentius se ab-
didit, ut eruditiovis sitim aliquantum restingueret.
Deinde vero quum Lutetiæ Parisiorum in nobilis-
simo San. Germanensi Monasterio ageret, totum
se ad sacrationis doctrinæ Oratores & veteris erudi-
tionis ac Scientiarum magistros toto orbe celeber-
rimos applicuit: ibi ab Eusebii Renodotii, qui sin-
gulis Sabbatis aut majorum Festivitatum pervigi-
liis de orientali & Apostolica præsertim litteratura
differebat, ore pependit: ibi pro summo animi
in litteras ardore, cum Jacobo Turellio communes
doctasque vigilias exercuit: ibi frequentes cum
Andrea Dacerio circa Græcarum litterarum peritiam
collationes habuit: ibi singulis hebdomadibus cum
Joanne Boirvinio, regio Bibliothecario colloquia eru-
dita per plures etiam horas produxit. Quantam
ipse de se concitaverit expectationem constat ex
illustri testimonio, quod illi adhuc Florentiæ agenti

Hen.

Henricus Newton, Britannicus ad Cosmum III.
magnum Hetruriæ Ducem ablegatus in Epistola
ad Magliabecchium dedit: Nunc QUIRINUM vi-
ventis Eruditionis, Pietatis & Comitatis Specimen, te
Socio inter libros convenio, suspicioque, propriis ali-
quando suique ingenii fætibus augendos. Veniet ipse in
numerum illustrium auctorum: Veniet dixeram? Quasi
in Mose suo non etiam nunc legeretur, semperque legen-
dus sit. Atque cum ob alias virtutes, tum vero
maxime ob singularem Græcæ Linguae peritiam
ab Innocentio XIII. P. M. An. 1723 Archiepis-
copus Corcyrensis creatus est, quo ministerio
Corcyrenses græcos ita sibi devinxit, ut illum ali-
quando ad primarium S. Spiridionis templum pu-
blica solennique pompa deducerent, & quod ne-
mini antea concessum fuit, in sublimiori throno
collocarent, Græco Antistite exigua in sede consi-
dente; ubi idem Archipræsul & Græcus orator
Græcam Orationem panegyricam cum summa
omnium voluptate & admiratione habuit. Post-
hæc a Benedicto Papa XIII ad Brixensem Sedem,
omnium Italicarum, præter Mediolanensem, am-
plissimam translatus est: ubi pastoralis cura ejus
hactenus tot documentis illustrata fuit, ut gravissi-
mum isthoc a Clemente XII ob præclara sua facta
testimonium meruerit: Nos certe, qui pastorales vir-
tutes Tuas, quas ad salutem animarum vigilantiae Tuæ
creditarum, eximiis zeli & charitatis exemplis adhibes,
insigni paternæ benignitatis studio prosequimur, ut ube-
riori illas cœlestium charismatum copia remuneret, affi-
due cœlorum Regem precibus obtestamur. Præcipua
autem quædam ejus benefacta hæc sunt, quod
Cathedralem Brixiae Basilicam, hortante ipso Cle-
mente Pontifice, e fundamentis excitatam & ad
fastigium

fastigium usque perductam incredibili magnificen-
 tia adornavit ; quod publicum Brixiae ærarium in
 commodum pauperum certis proventibus locuple-
 tavit ; quod Salesiani amplæ vallis - Cumanicæ
 Monasterii a se fundati Episcopatum suscepit , ei-
 que magis magisque stabiliendo omnes annonas ,
 quas ex illa regione habet , unde Ducis titulo in-
 scribitur , munificentissime assignavit ; quod Sa-
 cras visitationes etiam per asperiores montanasque
 Diœcesis suæ partes arduo labore sudoreque obiit ,
 etiam usque ad loca Prædecessoribus suis omnino
 inaccessa ; ut nihil dicam de infinitis prope pasto-
 ralibus Litteris , quibus Diœcesanos suos in gra-
 viissimis caussis eruditivit. Deinde a Benedicto XIII ,
 quem jam prius in Consistorio secreto designatus
 esset , in Sacrum Purpuratorum Collegium est ad-
 scriptus : Quodque ad perennem illustris familie
 splendorem pertinet , primus ex QUIRINA gente
 Romana Purpura resulxit. Inde a Papa Clemente
 XII. S. R. E. Bibliothecarius renuntiatus est :
 Ejusdemque in Cathedra Successor Benedictus XIV ,
 quotidianum servitium ejus , calamique ministe-
 rium appetere sese palam professus est , quod
 Eminentissimum QUIRINUM fere permoverat ,
 ut Brixianas Insulas abdicaret , nisi Brixianæ lacri-
 mæ a Superis amantissimum Pastorem exorassent.
 Postremo Protectoris Casinensium munus impetra-
 vit , & quidem circa hoc ipsum tempus , quo
 splendorem & opulentiam Patavini Episcopatu⁹
 recusaverat. Neque vero inter tot tantasque curæs ,
 unquam illam de promovendis litterarum studiis
 cogitationem abjecit , qua de re Ipse prorsus acute
 ad Clementem XII ita perscribit : *Sacrarum Litte-
 rarum amor , qui summo Dei immortalis beneficio a
 teneris*

teneris mihi inditus annis, mecum postea adolevit, mihi-
que per omnem ætatem ubique locorum ita fidus comes
adhæsit, ut non tantum peregrinari, pernoctare &
rusticari, quæ omnia nobiscum facere ex Tulliano dicto
Litteræ assolent, sed & mecum, si ita fari liceat,
Episcopari comperiatur. Et profecto, si quis præ-
clara illa Volumina, quæ aut e propriæ eruditio-
nis penu depromsit, aut sua cura perpolita in
publicam lucem protrusit, quibusque Nomen
suum immortalitati commendavit, perpendat,
non poterit non sibi persuadere, Illum per totam
vitam huic uni rei intentum nulli alii curæ vacare
potuisse: Quorum argumenta, ut ab Oratore
strictim & tumultuarie exhibentur, hujusmodi
fere sunt: 1.) Veterum Brixiae Episcoporum opera.
2.) S. Ephræm Syri Operum editio. 3.) Pauli II.
gesta vindicata & illustrata. 4.) Imago optimi
sapientissimique Principis expressa in gestis Pauli III.
5.) Officia Ecclesiæ Græcæ. 6.) Enchiridion Græco-
rum. 7.) De Primordiis Corcyrae 8.) Animadver-
siones in Euclidem. 9.) De Brixiana Litteratura.
10.) Oratio de Mosaicæ Historiæ præstantia. 11.)
Gesta & Epistolæ Cardinalis POLI. 12.) Franc.
Barbari Epistolæ. 13.) Quatuor Epistolarum lati-
narum Decades ad Viros Sapientiæ ac Eruditionis
laude per Europam illustres. &c. &c. Et quis
omnia Ejus Viri in litteras promovendas merita
percenseret? Valet hic illud Plinii: Cum jam pridem
novitas adulacione consumta sit, non aliis erga TE
nrvus honor supereft, quam si aliquando de Te tacere
aueremus.

GÆNEVA. Novissime hec ap. Barillot in lucem
editum est novum de Electricitate Systema hoc
titulo:

titulo : *Experiences sur l'Electricité, avec quelques Conjectures sur la cause de ses Effets : par Mr. JALLABERT,* Professeur en Philos. experim. & en Mathématiques, des Sociétés Royales de Londres & de Montpellier, & de l'Académie de l'Institut de Bologne, à Geneve. 1748. 8vo pl. 20. cum Tab. æn. Hoc Libello id maxime propositum erat Celeberr. Autori, ut præcipua Phænomena electrica accurata diligentia descripta ad certa genera revocaret, atque in suas classes dispesceret, quo facilius consequentiæ, quæ prono alveo inde fluunt, derivari ac deduci possent : Et in prima quidem Libelli parte, quæ observationes & Experimenta complectitur, distincte agit Cap. I. De Electricitate & corporibus per se electricis : Cap. II. De Phænomenis Attractionis & Repulsionis. Cap. III. De luce, quam emitunt corpora per se electrica. Cap. IV. De luce corporum electricorum per communicationem. Cap. V. De communicanda corporibus Electricitate. Cap. VI. De corporibus, quæ materia electrica permeat. Cap. VII. Examen experimentorum circa Commotionem. Quibus subjungitur Diarium plurium experimentorum corpori hominis Paralysi affecto applicatorum, quorum beneficio usus membrorum affectorum ipsi redditus est. In altera Parte exhibit nobis novam Electricitatis Theoriam, atque Phænomena in superiori parte exposita ex Systemate suo per causas explicat : De quo Systemate in Præfatione dedicatoria ad Celeberr. Abbatem NOLLET hunc in modum differit : *Je ne le donne qu'avec timidité, & comme de simples conjectures. Les faits ne me paroissent conduire qu'à l'idée d'un fluide subtil, agité*

autour

autour du corps électrisé, lequel attire vers ce corps
& en éloigne les corps légers. &c.

2. Huc pertinent : Theses physicæ de Electritate , quas sub præsidio JOAN. JALLABERT , Philos. Exper. & Matth. Prof. Soc. Regg. Lond. Mons. pet. & Acad. Bonon. Socii , tueri conabitur Ludovicus Necker , Autor. Genev. 1747. 4to.

F I N I S.

